

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe o lună . 2 "

Nr. de Duminică
Pe un an . 4 Cor.
; Pentru România și :
America . . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Manuscripte nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Sărbarea dela Oravița.

Măine se va deschide în frunzașul centru românesc din Bănat, Oravița, adunarea generală a societății pentru fondul de teatru român. Mai vibrează încă în sufletele noastre avântul trezit de marea mișcare culturală dela Șimleu și deja lumea românească are un nou prilej de prăznuire avântată. Dintre cele trei flamuri purtate în luptele noastre pentru înaintare, la Oravița se va arbora sărbătorește cea mai ideală, purtată mereu la înălțimi clare, flamura Thaliei române. Spre ea se îndreaptă aspirațiile noastre izvorite din exigențele mai rafinate ale vieții noastre sufletești.

Alături de acțiunea politică pornită de frunzașii vieții noastre politice și alături de înfiriparea mai plină de nădejdi a activității Asociației, vine acum să întărească pulsația sufletului românesc al treilea factor în evoluția noastră, însoțirea în numele artei naționale.

Oravițenii prin pregătirile lor frumoase ce au făcut pentru primirea Societății fondului de teatru, s'au arătat înțeleghători ai însemnătății momentului cultural ce au cinstea de a-l ocroti cu însuflețirea lor. Seria de serbări culturale ce se vor organiza, nădăjduim să atragă o afluență numeroasă și le dorim oravițenilor o reușită la înălțimea numelui lor bun. Societății îi dorim să poată înregistra în anualele ei una dintre adunările sale cele mai bogate în rezultate.

În adunarea ei generală de mâine Societatea ne va da seamă de activitatea ce a desfășurat în cursul unui an. Vom cunoaște programul lucrărilor ei, cărările pe cari ni-zuește întru ajungerea scopului ei ideal.

Cea mai de căpetenie și cea mai actuală problemă, a cărei soluție se așteaptă mâine, e pentru Societate împlinirea scaunului de președinte văduvit prin moartea lui Iosif Vulcan. Nădăjduim că frunzașii români întruniți la Oravița vor găsi o soluție spre mulțumirea obștească, alegând un bărbat la înălțimea individualității fericitului Vulcan, care să conducă destinele Societății cu acelaș zel, cu aceiași desinteresare.

Organismul debil al Societății oglindește ca toate însoțirile noastre culturale însuflețirea noastră săracă. Ne trebuie un conducător de cultură superioară, cu pregătiri speciale și cu entuziasm pentru scopul Societății. Acesta să organizeze toată mișcarea teatrală la noi. Comitetul central să se mărginească la directiva mișcării teatrale și la administrarea fondului, ajutând ca și în trecut în măsura mijloacelor materiale, toate pornirile menite să dea un avânt mai real mișcării teatrale la noi. Comitetul își dă pe deplin seamă de munca grea și îndelungată ce-l așteaptă, de împrejurările multiple ce-i opun activității piedeci peste piedeci. Suntem încă la greutățile începutului.

»Comparându-ne cu apusul artistic — scrie în anuarul Societății, bursierul ei, dl A. P. Bănuțiu — va trebui să cădem într'un fel de chin sufleteș amestecat c'o

adâncă mila pentru soarta noastră. Căci este de-a dreptul înspăimântătoare prăpastia ce ne desparte de apusul civilizat și trebuie ca cineva să trăiască zeci de ani de-a rândul aci acasă, în mijlocul poporului, să piardă încâtva măsura de comparație, spre a putea rămâne mereu optimist, mereu tare și neclintit în convingerea, că 'n scurt timp vom ajunge și noi în rând cu civilizația occidentală».

Comitetul societății a avut o fericită inspirație, angajând în ultima sa ședință pe cel mai agil bursier al său, pe dl Aurel Paul Bănuțiu, absolvent al conservatorului din București, de director artistic al Societății, asigurându-i o leafă corespunzătoare și o subvenție potrivită pentru călătoriile ce le va face pentru organizarea mișcării teatrale. Sperăm că dl Bănuțiu nu se va descuraja de icoana cernită ce i-a făcut-o situației noastre artistice, ci dimpotrivă dorul domniei sale de muncă va spori în măsura greutăților ce va avea să biruiască. Cunoaștem trumoasele însușiri ale domniei sale, însuflețirea, spiritul de jertfă, statornicia și curajul ce-l pune în slujba apostoliei sale. Reprezentațiile de diletanți ce le-a organizat la Abrud, Brașov, Cohalm, Șimleu și în alte părți, au dovedit că domnia sa este cel mai destoinic regisor din câți au încercat la noi arta aceasta. Îi dorim ca în onorificul său post să poată împlini așteptările ce leagă lumea românească de destoinicia sa. Cel dintâiu prilej s'o dovedească e reprezentația ce va da-o acum la Oravița.

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA“.

„Moare Joian“! — „Moare Murgu“! — Dalac fulgerător.

De C. Sandu-Aldea.

În spre ziua ploaia care ținuse de cu seară, conțeni și plugarilor le radea sufletul de bucurie: ploaia asta cădea numai bine după prășila porumbului. Soarele răsări pe un c.r senia. Din-spre țarnă veniau uneori adieri de mireasme tari, iar ciocărlile se scaldau în undele albastre ale înălțimilor și nu știu ce povești ciripiau plugarilor de pe pământ.

Dinu militarul bătea o pană la sapă și tocmai se pregătea să se ducă în fundul grădinei, unde mai avea ca vre-o două prăjini de porumb de prășit, când un băiat de vre-o 12 ani intră ca o furtună în curte, croi cu o nuaă câinii ce săreau la el și se oprî gâfâind lângă stăpânul lor.

— Ce-i, flăcăiaș?

— Ce să fie, neică Dinule!? A spus taica să lași toate la pământ și să dai fuga până la noi că moare Joian.

Joian — perechea lui Turturel — eră un bou voinic și numai de doi viței, cumpărat chiar în primăvară.

— Bine, Enică! Uite acum viu.

Dinu lăsă toate baltă și porni. Când ajunse unde fusese chemat, Joian abia mai putea răsuflă de umflat ce eră. Feciorul lui Simion Militaru clătină din cap către stăpânul bouului:

— I-ai dat drumu 'n trifoiul boieresc, dar te-a pedepsit Dumnezeu.

— El a scăpat, Dinule.

— Militaru se dete lângă Joian și apăsă cu mâna pe deșert: eră țifoae.

— Ce-i de făcut, Dinicule? Scapă-l, flăcăule, scapă-mi bouleanu de jug, de moare, îi vai de steaua mea!

Joian stă cu capu în jos și suflă iute și greu. Nu mai rumeșă, avea botul cald și șira spinării puțin încovoiată. Dacă dai în el să se miște, numai cu mare greu pornia dia loc și după câțiva pași se opriă iar.

Dinu stătî și-l privi câteva minute apoi se repezi la șira de pae și cât ai înnumăra până la treizeci, răsuci o funie din pae și veni cu ea lângă Joian.

— Ține de capătu-ăsta, neică Marine!

Și dând un capăt al funiei de pae lui Marin, Dinu făcu un nod mai mare la jumătatea ei. Apoi ceru păcură și unse nodul. După aceea puse funia de pae cu nodul în gura lui Joian și o legă după coarne. Vita începu a mesteca spre a lăpăda funia aceea din gură. Atunci Dinu își sumetecă mânicile cămășii și începu a frământa cu pumnii deșertul stâng al lui Joian.

Și după ce-l frământă așa câțva timp, se dădu la o parte și așteptă.

Așteptarea lui fu zadarnică: bouului îi eră tot greu. Cei doi oameni se uitară unul la altul și nu-și spuseră nimic. Dar privirile lor erau pline de desnădejde. După câteva minute, Dinu zise:

— Dă gură la băeți s'aducă vre-o două căldări de apă încoace.

Băeții aduseră apa și Dinu o turnă pe Joian, apoi mai turnă încă vre-o patru-cinci căldări și iar se dete la o parte. Nici apa rece nu folosi

vitei. Atunci ginerele preotului ceru niște cenușă și dădu câteva linguri de cenușă cu apă pe gâtul lui Joian. Și iar mai așteptară câțva timp.

Dar vita nu se ușură de loc. Din potrivă: Joian părea a se umflă și mai mult.

— Vai de măicuța mea! — se vaită bietul Marin. O să-mi moară bunătate de bou. Hai să-l tăiem, Dinicule, să nu moară mortăciune, măi băiatule.

Dinu nu răspunse nimic; clătină din cap în semn că nu vrea și fugi la gardul de trestie. Scoase din el o trestie, și tăie din ea o bucată, căreia îi sparse nodul și o curăță bine pe dinăuntru ca pe-o țevă. Apoi se îndreptă spre Marin:

— Dacă nici așa nu scapă, atunci îi tăiem be-regata.

Și Dinu se dădu în partea stângă a vitei și scoase cuțitul dela brâu. Apoi măsură dela șoldul stâng o palmă bună în spre stânga și cam în jos și se uită încă odată la Marin:

— Îi înțep?

— Înțepă, Dinule, numai să-l scapi.

Feciorul lui Simion Militaru puse țeava de trestie între dinți și băgă cuțitul unde prubăluise el că trebuie să înțepe. Prin înțepătura făcută începî a forfoti și a fierbe răntatea dinăuntru. Cu mare greu isbui să așeze țeava de trestie în rană și s'o ție. Ceeace umflase pe bietul Joian, eșia acum șuerând cum ese aburul prin țeava de șuerat a unei mașini.

Și vita fu scăpată.

Lui Marin nu-i veni să-și creadă ochilor, de bucurie și nu știă cum să mulțumească celui ce i-a făcut atât bine. Dar Dinu zise:

Societatea a făcut cel mai însemnat pas, până azi, întru ajungerea scopurilor ei. Adunarea generală de mâine va lua cu plăcere la cunoștință angajarea domnului Bănuțiu.

Mijloacele puține nu iartă încă înființarea unui teatru stabil. Ne desparte încă un period de îndelungată trudă de acel leat, când se va putea înființa. Azi nici măcar frunțașii vieții noastre publice nu înțeleg să sprijinească Societatea, între cari intră până și prelații noștri. Până va crește înțelegerea și spiritul de jertfă a poporului nostru va trece încă multă vreme, căci mare este încă întunecul minții la noi. La noi mișcările ce întesc înaintarea poporului sunt încă apostolate.

Înființându-se însă trupe de diletanți în toate centrele românești, se va urzi treptat rețeaua mișcării teatrale pe toată întinderea românească. Fericiți cei ce înțeleg și se entusiasmează de rostul mișcării teatrale românești. Fericiți cei ce au cinstea să ocrotească cu entuziasmul lor Societatea ce poartă dragostea de artă românească din loc în loc, — fericiți orăvițenii.

D. D. Sturdza la regele Eduard. Se telegrafiază din Marienbad unde se află regele Eduard al Angliei, că ieri au sosit acolo dnii Georges Clemenceau, primul-ministru al Franței, Isvolski ministrul de externe al Rusiei și Dimitrie Sturdza, primul-ministru al României venind tustrei din Carlsbad. Cei trei bărbați de stat au fost oaspeții regelui Eduard la care au luat prânzul.

Aplicarea legii lui Günther. Monitorul oficial publică în numărul său de Marți 25 l. c. noua lege de execuțiune a ministrului Günther. Data aplicării legii va fi ziua de 9 Septembrie a. c.

Afacerea patriarhatului sârbesc. Respingerea alegerii Smeianovici a făcut impresia cea

mai rea în sânul întregului popor sârbesc. Sârbii sunt cu drept cuvânt indignați și amărâți de noul pretext, că numai cine știe ungurește poate fi ales patriarh. Actualmente numai doi episcopi sârbi știu ungurește, episcopii Letici al Timișorii și episcopul Bogdanovici al Budei. Se vede deci cu câtă viclenie a știut guvernul să-și aleagă pretextul neîntării pentru a-și impune pe candidatul său.

Din România.

Lucrul manual în școală. Ministerul înstrucțiunii publice printr-o circulară adresată revizorilor școlari, le pun în vedere să alcătuiască un tablou de numele învățătorilor și institutorilor cari au urmat un curs de lucru manual notându-se specialitatea învățată precum și anul respectiv. Revizorii școlari sunt datori a supraveghea de aproape activitatea pe acest teren a tuturor învățătorilor și institutorilor numiți în învățământ dela 1900 încoa, presupunându-se că toți aceștia cunosc bine predarea măcar a unei singure specialități din cele învățate în școli normale sau seminarii, unde au deprins lucrul manual sub conducerea măștrilor respectivi. Învățătorii și institutorii, odată cu începerea noului an școlar, sunt obligați a predă lucrul manual fără șovăire, căutând a obține cele mai bune rezultate. Ei vor fi inspectați și notați anume asupra modului cum își îndeplinesc această îndatorire.

Anuarul societății pentru teatru românesc.

Arad, 27 August n.

În prezinta adunării societății noastre pentru teatru la Oravița, primim al unsprezecelea anuar al societății. Dorim ca atât societatea asta ca și „Asociațiunea“ să se îngrijească de apariția ceva mai timpurie a anuarului respectiv a raportului anual. Opinia publică și presa noastră trebuie să fie pusă măcar cu o săptămână înaintea adunării la curent cu activitatea acestor două societăți culturale pentru ca adunările lor generale să nu ne găsească nelămuriri asupra anului de gestiune trecut.

Anuarul societății pentru teatru este de data asta lipsit de o parte foarte esențială și interesantă: statistica mișcării noastre teatrale. Ne obișnuisem să primim cu un fel de naivă curiozitate anuarul tocmai pentru a afla câte reprezentații teatrale s'au dat anul trecut, cu cât a crescut sau scăzut mișcarea noastră teatrală ce terenuri și ținuturi noi a cucerit și care a fost

repertoriul ei. Dacă omiterea ei a fost pricinuită din motive tehnice, dorim ca să fie publicată ulterior în ziarele noastre.

Pecetia caracteristică a anuarului o dă amintirea lui Iosif Vulcan. Orice merite literare ar fi avut, nu se poate tăgădui că răposatul director al „Familiei“ a fost poate adevăratul întemeietor și susținător timp de atâtea decenii al societății pentru teatru. Fără Iosif Vulcan, fără agitația și munca lui neobosită, răbdătoare, îndărătnică, e sigur că societatea azi sau nu ar exista de loc sau se află abea la începuturile ei cele dintâi. Pentru aceea a fost o faptă de recunoștință meritată a comitetului de a da anuarului întreg caracterul unui prinos adus lui Vulcan.

Trei din conducătorii societății, dnii Virgil Onițiu, Dr. Iosif Blaga și Dr. Valeriu Branicea publică în anuar discursuri comemorative despre Vulcan.

Foarte interesantă și instructivă e conferința dnii Bănuț cetită la adunarea anului trecut din Cohalm.

Reproducem din conferința aceasta în alt loc partea cea mai esențială privitoare la teatrul nostru. Dl Bănuț dovedește că nu a petrecut zadarnic în străinătate, a văzut, a experimentat și a gândit mult asupra problemei noastre teatrale.

Deasemenea foarte interesant și instructiv este articolul foiletonistului nostru, dl Horea Petra-Petrescu cu titlul „Probleme teatrale“.

Dl Dr. Al. Bogdan dovedește o bună cunoștință a limbii noastre, criticând traducerea dramei lui Goethe „Die Geschwister“, făcută de dl Băilă.

În partea relativă la administrație se publică rapoartele anului trecut cetite la adunarea din Cohalm. Despre ieie s'a vorbit în ziarul nostru cu prilejul acelei adunări.

La „Voce de presă“ anuarul reproduce numai raportul ziarului nostru despre adunarea generală a societății ținută anul trecut la Cohalm.

Societatea și azi e realitatea foarte săracă în membri fondatori (cu taxa de 200 de cor.), 114 membri pe viață (cu 100 de cor.). Cei mai mulți membri ordinari se află în Arad 5, Beiuș 4, Bistrița 8, Brașov 6, Caransebeș 7, Cohalm 4, Făgăraș 6, Lipova 17, Radna 7, Năsăud 5, Orăștie 7, Poiana Sibiului 4, Săliște 9, Sibiu 19, Timișoara 7.

Cifrele acestea chiar și în mijlocul sărăciei noastre, sunt mai mult decât îngrijitoare, sunt, la un popor de milioane de-adreptul, umilitoare.

În lista membrilor lipsesc foarte multe persoane cari prin averea și situațiile lor ar trebui să fie între membri cei dintâi ai societății. Lipsesc P. SS. Lor episcopii Dr. Demetriu Radu ar Orăștiei-mari, Ioan Sabo al Gherlei, iar P. S.

— Să chemi veterinarul, doftorul pentru vite, să coasă pielea la loc. Ai auzit? La asta nu mă bag eu.

Și luându-și ziua bună, Dinu Simion Militaru plecă.

Dupăce făcu câțiva pași, se opri, se gândi câteva clipe și se întoarse îndărăt.

— Dacă ți-s'o mai întâmplă, ferească Dumnezeu, să ți-se mai umfle vre-o vită așa și n'oi fi eu pe aproape, ține minte, neică Marine: să nu te împingă păcatul să înțepi vita în partea dreaptă. Ai înțeles?

— Da' de ce, Dinicule?

— Pentrucă ai ucide-o. Bărdăhanul rumegătoarelor cuprinde partea stângă. În dreapta sunt mâțele.

— Bine, Dinule neică! Așa am să fac. Și să-ți dea Dumnezeu sănătate, că m-ai învățat și pe mine.

Dinu plecă spre casa lui, dar pe drum îi eși un flăcău înainte:

— Neică Dinule, hai că-mi moare Murgu!

Eră un flăcău care făcea slujba la călărașii cu schimbul.

— Sărăcut de maica mea! Cincisprezece poli mă ține rimontu'!

— Da' ce-are, măi Răducule?

— De un' să știu eu, neică Dinule? Am venit

cu el dela schimb alaltăeri și eră sănătos și vesel ca totdeauna. Eri pe seară am băgat de seamă că nu mai mănâncă și șade trist, cu capu'n pământ.

— I-ai făcut ceva până acum?

— A umblat mama aseară cu un lacăt de l-au descuiat de câte trei ori trei cumnate bune.

Dinu făcu „hm!“ și grăbi.

Intrară în grajd și se apropiară de cal, fără ca acesta să întoarcă cât de puțin capu înspre ei. Dinu se dete lângă el și îi pipăi urechile. Erău aci calde, aci reci.

— S'a bălegat azi? — întrebă Dinu.

— Nici azi, nici eri! — răspuse flăcăul.

— A mâncat ceva? — A băut?

— Nici n'a mâncat, nici n'a băut.

Dinu se uită cu băgare de seamă la cal și văzu că e neliniștit. Se crăcăna, se uită înspre pânțele, se trântia jos, și iar se sculă.

— Il vezi? — întrebă Dinu.

— Il văd! răspuse călărașul. Ce să aibă?

— Dureri de pânțele — răspuse ginerele preotului. Pane mâna și să ne facem câte un șomoioag de paie.

Cei doi oameni se așezară unul în dreapta și altu'n stânga calului și începură a-l frecă bine cu șomoioagele, cam cât ai numără până la 500.

Apoi Dinu ceru o cergă (pătură) și acoperi pe Murgu' cu ea:

— Cred că are să-i fie mai bine! — zise după câțva timp feciorul lui Simion Militaru și-și aruncă ochii prin grajd.

La drept vorbind, numai grajd nu eră acela. Eră un adăpost așezat cu dosul în bătaia Crivățului, cu pereții de nuele din care nu știu cine rupsese o bună parte pentru foc. Fel de fel de lucruri erau trântite într'un colț al acestui adăpost, ca aduse de o apă: o plasă, o baniță, un butoiu cu cercurile căzute, două fofeze de războiu, vre-o două coșuri de mlajă. Acoperișul eră de stof și pe alocuri stricat.

— De ce nu vă învățați odată și voi cu rânduiala — zise Dinu.

— Nu prea avem loc! — căută să scape flăcăul.

— Vorbă să fie! — răspuse Dinu și se apropiă de cal.

Murgu se uită la el și par'că îi eră mai bine. Dar în clipa următoare, se trânti la pământ și se tăvăli.

— Trimete să ia niște vin dela cărcimă! — porunci Dinu. Și dacă ai nițel oțet, încălzește-l.

În câteva minute sosită și oțetul cald și vinul. — De care vin ai luat? Eu am uitat să-ți spun să iei de al roșu.

In atențiunea parohiilor!

SZENTGYÖRGYI OSZKÁR,

plotor de firme de embleme de biserică și auritor, Marosvásárhely, Kossuth Lajos utca 26.

Săvârșește orice lucru în branșa aceasta în mod de gust frumos și trainic pe lângă garanție. Însenez că pictarea bisericilor am studiat-o în decurs de mai mulți ani în București și în celelalte orașe mai mari ale României și așa e eschisă

orice încercare în executare. — La dorință se trimit desemnuri porto-franco.

Cu distincă stimă:

Szentgyörgyi Oszkár.

Sa episcopul Vasile Hossu al Lugojului figurează abea pe lista membrilor ordinari cu cotizația de 10 cor.

Dintre deputații naționali dnii Novac, Șerban și Maniu sunt membri fondatori, dnii Oncu și Demian sunt membri pe viață, iar ceilalți sunt sau ordinari sau (cinci înși) nu sunt de loc.

Dintre bănci sunt înscrise ca membri fondatori: „Albina” (Sibiu), „Aurora” (Abrud), „Auraria” (Abrud), „Arama” (Bucium), „Ardeleana” (Orăștie), „Bistrițeană” (Bistrița), „Casa de păstrare” (Seliște), „Concordia” (Bucium), „Crișana” (Brad).

Fondatori: „Detunata” (Bucium), „Doina” (Cămpeni), „Economia” (Cohalm), „Harmonia” (B. Șașa), „Hațegana” (Hațeg), „Lipovana” (Lipova), „Mureșani” (M.-Radna), „Sebeșana” (S.-Sebeș), „Seligiana” (Jibău), „Silvania” (Șimleu), „Vlădeasa” (Banffy-Kunyad), „Zlăgnea” (Zlagna).

Pe viață sunt: „Concordia” (Bucium), „Senti-nela” (Satul nou), „Zărândeana” (Băița).
Celelalte lipsesc...

Mișcarea culturală.

Adunarea generală a despărțământului Astra-Timișoara în Iezvin.

— Raport special. —

La 23 August a. c. a avut loc în comuna Iezvin de lângă T. Recaș, comitatul Timiș, adunarea generală a despărțământului Astra-Timișoara, sub conducerea dlui director al despărțământului: *Romulus Cărăbașiu*, la care au luat parte la vreo două mii de oameni, plugari din comuna Iezvin și jur și inteligență din Timișoara.

Pe la orele 3 p. m., când directorul despărțământului împreună cu comitetul au ajuns în gara Iezvin, împreună cu mai mulți vizitatori din Timișoara ai adunării, îi așteptau la gara Iezvin parohul local Vasile Terebențiu, cu o mulțime de țărani fruntași și cu corul, cu pricepere condus de învățatul Ștefan Ștefan, purtând steagul.

După o frumoasă vorbire de binevenire a dlui paroh Terebențiu, după un »Mulți ani trăiască« al corului și un scurt răspuns al dlui Cărăbașiu, directorul despărțământului, convoiul se puse în mișcare luând calea către școala română din comună, unde avea să se țină adunarea.

Ajunși aici, directorul despărțământului deschise adunarea printr-o vorbire bine ținută, arătând pe scurt scopurile »Asociațiunii« în general și lucrurile mai principale, prestate de despărțământul »Timișoara« în anul curent.

La punctul al doilea s'a citit raportul anual al comitetului către adunarea generală, care s'a

luat la cunoștință. Lucru de căpetenie în acest raport a fost, că printr-o ordinațiune a comitetului central al »Asociațiunii« din Decembrie 1907, din despărțământul »Timișoara« s'au subdivizat încă două despărțăminte: unul în Buziaș și celalalt în Ciacova așa, că din cele 108 comune ale despărțământului »Timișoara«, i au mai rămas numai 51, iar din 20 de biblioteci populare, i au mai rămas numai 13, cu 1155 de opuri, cari au 1877 volume, celelalte distribuindu-se despărțămintelor nou înființate. Afară de aceasta, despărțământul »Timișoara« a dat noului despărțământ »Buziaș« cor. 600 — iar noului despărțământ »Ciacova« cor. 400, — având despărțământul »Timișoara« a solvi aceste sume despărțămintelor nou, până la adunarea generală a despărțământului central, ce se va ține în 1909 și anume, din puterile sale proprii, având a rămâne intact fondul cultural de cor. 5000.

Din acest raport s'a mai văzut, că despărțământul, »Timișoara« are 4 membrii fondatori, 3 membrii pe viață și 39 membrii ordinari, are 13 biblioteci populare, fondul central de cor. 5000, administrat la comitetul central și bari în număr, duși la institutul »Timișoara« în sumă de cor. 578.64.

La punctul al treilea a urmat cenzurarea socoțiilor, denumindu-se pentru acest scop părintele V. Terebențiu din Iezvin și avocatul Dr. L. Georgevici din T. Recaș, aflându-se toate intratele și esitele de bani, în ordine.

La punctul al patrulea a urmat potrivita disertațiune despre: »Piedecile congresului economic«, compusă și citită de tânărul avocat din Timișoara Dr. C. Crăciunescu, care a fost ascultată cu multă atențiune de cei prezenți, cu deosebire de poporul nostru agricol.

La punctul al cincilea stabilindu-se budgetul de anul viitor și la punctul al șaselea nefiind nici o propunere deosebită, adunarea generală s'a declarat de închisă prin domnul director al despărțământului.

Programul sfârșit, a vorbit părintele V. Terebențiu spunând între altele, că o i și când o adunare ca aceasta va fi primită cu brațele deschise și întâmpinată cu dragoste și veselie de comuna Iezvin. După domnul Terebențiu, a mai vorbit dnii avocat din Timișoara Dr. A. Cosma.

E de însemnat, că în decursul adunării, corul compus din bravii plugari români din comuna Iezvin, au cântat mai multe cântece ocazionale, sub conducerea învățătorului local dnul Ștefan Ștefan.

La orele 6 seara fiind sfârșită adunarea, cei prezenți s'au împrăștiat, iar noi cei veniți din

Timișoara și jur, am trecut la locuința parohului V. Terebențiu, unde ne-am fotografiat în grupă.

Se pregătește să dispară soarele de după marginile orizontului, când plecând dela locuința dlui paroh Terebențiu luăm drumul către gară.

A fost destul de frumos la Iezvin. Cu oameni de inimă, cu oameni de înțeles, cu un preot fruntaș și inteligent ca dnul Vasile Terebențiu și cu un învățat harnic și un dirigent de cor totodată, ca dnul Ștefan Ștefan, poți face lucruri frumoase, cari rămân vreme îndelungată și pe hârtie și în inimile oamenilor.

În general, adunarea a decurs în cea mai mare ordine și pe lângă mulțimea de plugari români au mai luat parte din Iezvin: dnii parohi V. Terebențiu și Dr. P. Pop; din Timișoara dnii: director R. Cărăbașiu, avocatii Dr. A. Cosma și Dr. C. Crăciunescu, cand. de avocat: Dr. Gropșeanu, Dr. Doboșanu și G. Miculescu; funcționarii dela »Timișoara«: Popoviciu, Oprean, Russu, Luțai, Piso și Moldovan; iar din T. Recaș avocatul Dr. L. Georgeviciu. *Dinardeal.*

De după culise.

Sub acest titlu dl Aurel P. Bănuț a ținut la adunarea generală a anului trecut a societății de teatru românesc o conferință din care reproducem partea de mai la vale:

Acum doi ani, cuprins de dorul de a avea și părerea altora, am adresat câte-o scrisoare cătorva somități intelectuale din țara românească, anexându-le și câte un »plan de acțiune«, cu rugămintea, de a mi comunica vederile dlor relative la mișcarea noastră teatrală, și mai ales de a mi împărtăși credința dlor asupra împrejurării, dacă este sau nu sosit momentul, de a se înființa trupa teatrală. Fiindcă nu aparține cadului acestei conferințe și nici c'ași vrea se depășesc limita impusă, nu voi aminti de data asta decât exclusiv răspunsul la această din urmă întrebare și anume pe acele ale domnilor Titu Maiorescu, și Nicolae Iorga ca fiind foarte deosebite.

Domnul Nicolae Iorga îmi scria: »Teatrul vă trebuie și încă imediat!« Domnul Titu Maiorescu însă zicea: »Cred, că înainte de a aduce fondul prin capitalizarea semestrială a procentelor a cel puțin 1 milion, cu un venit anual de cel puțin 50,000 coroane (adecă înainte de anul 1925) nu poate fi vorba de un început de organizare.

S'admitem părerea domnului N. Iorga, harnicul nostru fruntaș, entuziastul luptător și genialul dascăl și să zicem: teatrul ambulant este o ne-

— Roșu am luat și eu!

— Bine! Fierbe-l! Dă 'ncea oțetul, Radule.

Flăcăul îi dăte oala cu oțet cald și Dinu zise:

— Pune mâna pe șomoioș și freacă vartos!

Apoi stropi cu oțet pânțele, spinarea și deșerturile calului și începă a freca. Iar după ce îl freacă până obosiră, îl acoperiră iar cu pătura, peste care flăcăul mai aruncă și sarica lui. În acest timp o fetiță aduse vinul fierț. Dinu mai ceru o oală și o sticlă goală. Începă apoi a vântura vinul dintr'o oală într'alta spre a-l mai răci. Iar când simți că e numai cald, îl turnă 'n sticlă. Chemă pe călăraș lângă el și-i spuse să ție sus capul calului. Dinu înfășură apoi sticla într'o cârpă mai groasă, se urcă pe un butuc și deschise gura calului. Apoi, prin locul gol care se găsește între dinți și colți băgă sticla 'n gură și începă a vârsa din ea.

— Ține capul calului sus!

Murgul înghiți bine tot vinul și călărașul îl mai țină cu capu 'n sus câteva clipe după ce Dinu deșertă sticla. Apoi îi lăsă capu 'n voe.

Nu trecu mult la mijloc și calul se ușură, iar stăpânul lui eră atât de bucuros, că îi venea să dea cu căciula în pământ.

— Neică Dinule, cu ce să mă plătesc eu de d-ta? — întrebă el.

Iar Dinu răspunse:

— Să dea Dumnezeu bine, băiatule și să-ți trăiască Murgu!

Apoi plecă. Ajuns acasă, doar bău o cană de apă și un alt român pică:

— Dinule, hai că mi-a murit Sâmbotin buhaiul.

»Eh! — se gândi Dinu — azi e zi rea«.

Și fără să mai zică nimic, porni cu omul.

— Ei, cum a murit, Oanceo?

— Cum să moară, Dinule! Uite: mă uitam la el cum rumegă. De odată 'l văz că stă din rumegat și răsuflă greu. Apoi cade jos și începe să tremure. Mă repez în casă iau un cuțit și până să mă întorc, el murise.

Dinu se întunecă de-odată la față și se dete mai aproape de leșul vitei. Pe gură și pe nas i se închegase sânge.

— Oanceo! — zise el apoi.

— Ce-i? — răspunse cel chemat.

— Ne bate Dumnezeu pentru păcatele noastre.

— De ce, Dinule?

— Știi tu de ce-a murit Sâmbotin?

— Nu!

— De dalac, fulgerător. Și dacă nu l'ăi îngropa departe, la un stâncen și mai bine adâncime, dacă n'ai arde așternutul lui, dacă n'ai lua cu lopata un strat de pământ din coșar, să știi că mare piere a e să fie în vitele noastre.

— Ba să vă ferească Dumnezeu, băeți! — răspunse Românul căruia îi murise Sâmbotin.

— Paza bună trece primejdia rea! — zise Dinu.

— De asta așa e! — zise și cel'alt.

Până 'n seară Sâmbotin fu îngropat așa cum spusese Dinu. Acesta însă îl spintecă până a nu-l rostogoli în groapă și se uită la splină. Splina lui Sâmbotin era mare și neagră și tare, iar sângele lui eră ca păcura.

— Tot dalac a fost! — zise Dinu, svârlind pământ peste Sâmbotin.

Se întoarseră apoi acasă la Oancea și spălară cu apă fiartă loitrela carului, apoi arseră și ogrinji și așternutul. Oamenii se spălară bine pe mâini și femeia lui Oancea stinse var și vărui tot coșarul pe dinlăuntru.

Și mulțumită sfaturilor lui Dinu Simion Militaru, nu s'a molipsit nici o vită în Răscrucea.

Sanatorul și hidroterapia

Doctorului RÁCZ ÖDÖN

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca nr. 7.

— Telefon 639. —

Deschis în decursul anului întreg pentru bolnavi interni și externi.

Băi electrice. Hidroterapia, tratament electric, băi de carbogen, de etină și minerale. Tratament cu aer cald, dulpuri de aburi, cură de nămol de Pöstyéni. Băi de nămol de Franzesbad, cu nămol original. Impachetări cu nămol. Inhalatiuni. Masaje cu vibrații. Cură de slăbire și ingrășare. Să recomandă la: nervositate, istovire de orice fel, afecțiuni de stomac, intestine, ioimă, plămâni și organele respirării, la reumă articulară și musculară. Resultate excelente.

Supraveghiera permanentă medicală; prețuri ieftine.

PENSIUNE (locuință și alimentare) pe zi 3—5—7 coroane.

Cu plăcere ofere prospecte și lămuriri

Dr. RÁCZ ÖDÖN

— proprietarul și conducătorul institutului. —

cesitate și înființarea lui se impune fără n'ci o întârziere. Aprob dorința dlui N. Iorga, care de sigur e a noastră a tuturor, admit și necesitatea acestei trupe, însă eu unul nu văd mijloacele prin cari ea s'ar putea înființa »momentan«; înțeleg o trupă de cel puțin 10—15 oameni. Unicul ar putea fi: urcarea forțată a fondului prin colizațiuni anuale, prin colecte și daruri mari. În acest fel s'ar putea trimite la studii bunăoară 6 tineri, de odată. Fără a avea însă fondul la spate, eu găsesc că operațiunea ar fi riscată. Unde mai pui celelalte lacune, cari toate ar îngreui, ar stânjeni chiar, rezultatele reale și frumoase. Vor trebui bătătorite toate drumurile, ca să putem ajunge în pace în Roma. O operă trainică întemeiată cu gând să slujească întărirea unui neam, nu se poate obține decât prin bani svântați.

Când acum trei ani mi-am permis să scriu, că fără parale nu putem înjgheba o acțiune artistică, că deocamdată, în împrejurările date, »bani ne trebuie«, am fost timbrat de »egoist« și »retrograd« în revista înființată din sărăcia și purul meu entuziasm. Nu m'a surprins, căci bine știam, că »Undanck ist der Welt Lohn«. Ceace însă mi-se putea imputa mai ușor mie, sper că nu se va putea spune domnului Maiorescu, literat, profesor universitar și fost ministru, om superior înalbit în cinste și muncă. Pentru că e chestiunea de cum înțelege cineva rostul acestui teatru ambulant. Dacă e vorba să înființăm, mai bine zis, să improvizăm o cogeamite »trupă dramatică« compusă din bunăoară următoarele persoane: 2 artiști, unul absolvent, altul pe drum de a absolva, apoi un amator d. p. absolvent de școală »agronomică«, al patrulea un »preparand absolut«, căruia îi place teatrul și care din »raita« ce a dat prin »țară«, s'a ales c'o »consoartă«, fostă artistă la »Lieblich Jignitza« etc. — atât procedeul, cât și rezultatul, vor fi deopotrivă de ieftine. Mai alcătuim un repertor »hazliu« din piesele de bulevard bucureștene și pornim în »turneu artistic«. Mie unuia mi-se pare cu totul altul și rostul și menirea unui teatru național românesc — fie chiar ambulant. Nu teatru-afacere, nu teatru-negoț ne trebuie nouă, ci teatru-școală, teatru-biserică, dacă vreți.

Și să nu se creadă că o creare la repezeală a unei »trupe« mult-puțin incomplete, care n'ar avea scene cum se cade, unde să se poată învăț și care pe deasupra ar mai fi și prost salariată — ar însemna o deosebită glorie și izbândă națională. Mai ales că sunt sigur, că prestația ei n'ar mulțumi decât pe cei îngăduitori și aceeași impacienți de azi, ar fi primii, cari ar discredita o printr'o critică oarbă. Ne tot provocăm la popoarele mai mici, ca sașii, sârbii, rutenii, cari de mult au teatrele lor ambulante, ori chiar stabile. Ei bine, aparențele înșală adesea. După cât știu, sârbii prin operațiuni financiare nesănătoase, au pus-o de mămăligă cu teatrul lor. Rutenii azistă la eternele lamentări ale actorilor lor, cari se vaită în gura mare, că mor de foame, că sunt exploatați. Cu teatrul german din Sibiu este altceva. El este o întreprindere particulară în mijlocul unui public care o poate susține materialicește, și al cărei director, având concesiunea din vremuri bune își recrutează artiștii de unde îi place și le dă drumul, când îi place.

— Teatrul ambulant este o mizerie chiar în țara românească și în afară de cele patru teatre stabile, din greu subvenționate de stat și mai mult goale decât pline, — restul este vrednic de plâns. Arta dramatică ca să nu moară de foame, recurge la toate piesele indecente pentru a și putea atrage un public spectator. Părerea mea, doamnelor și domnilor, este aceasta: mai bine un teatru după 10—12 ani, cu fonduri suficiente, c-o pleiadă de actori la înălțime, neavizați la milogeli degradatoare și cari să ne r. dice prestigiul în fața concetățenilor străini prin prestația și forța lor morală, — decât o operă de ticluială care să ne discrediteze în fața altora și să

ne descurajeze pe noi înșine. Mie unuia îmi vine să zimbesc, citind câte un articolăș din gazetele și revistele noastre, articolăș menit să ne »lămurască« și să contribuie chiar și »negativ« la înaintarea noastră. (De altmintrelea am credința, că multe din ele numai »negativ« vor contribui la această înaintare. Așa, unul din acești mari reformeri ai vieții noastre culturale și literare scriind credeă, că a fi regizor înseamnă »a te îngriji de toate mizeriile unei trupe ambulante.« Va să zică: a plăti birjele dela gară până în oraș, a învertira trupa, a transporta bagajele etc. Aud? Acelaș domn mai spune — ascultați — că în orașele mai mari (dela noi) s'ar putea da și opere! A uitat însă să ne spuie, cari anume: cele germane ori cele franțuzești? Deasemenea a scăpat din vedere să ne spuie cu ce elemente artistice să se reprezinte, cine să joace, ce cântăreți și ce coruri?... O sancta simplicitas! Dar — pentru Dumnezeu — în București, în capitala fărăi românești, care are un conservator de muzică și mai multe școale particulare, care dispune de cântăreți de toate genurile, — abia la 1908 a fost în stare să se înjghebeze, alătura de-o grasă subvenție dela stat, o singură trupă mai de seamă, de opere și opere!)

În tot cazul »tinăra gardă« ardelenescă ofere tipuri interesante. Oameni cari ar avea o meserie oarecare, s'avântă într'un domeniu în care-s absolut străini și de care habar n'au. Ei — vorba lui La Bruyere — »agissent mollement dans les choses qui sont de leur devoir, pendant qu'ils se font un mérite, ou plutôt une vanité, de s'empresser pour celles qui leur sont étrangères, et qui ne conviennent ni à leur état ni à leur caractère«. Oamenii laici în ale artei și cari ar putea fi foarte utili pe altă cale, dau lecții și îndrumări artistice scriind fatalmente minuni. Așa de pildă, un prieten mi-arătă deunăzile un raport asupra unui concert, scris de-un om care n'avea un strop de auz muzical. Și scria virtos și se »aprecia« grozav, și pe unde nu i-se părea »combătea« omul, în legea lui Carageale.

— Dar să revin, căci orice comentare mi-se par de prisos.

În situațiunea aceasta foarte neprielnică în care ne găsim, eu cred, că cel mai corect lucru e de a spori pe toate căile posibile capitalul societății. Alătura de această primă problemă, să începem a construi în toate centrele mai de seamă scene stabile, după planul aprobat și acceptat al unui inginer destoinic. Toate aceste centre să-și facă din această operă o datorie de onoare. Toți oamenii de treabă să contribuiască bănește pentru acest scop, iar băncile noastre să ne sară deasemenea într'ajutor. Știu, că pe fiecare nădrăgar român îl amenință o sumedenie de imposite culturale; cu toate acestea afirm, că mulți nu și-au împlinit față de societatea noastră nici cea dintâi îndatorire, aceea de membru. În străinătate vedem donațiuni și fundațiuni atât de multe și așa de frumoase. Oare societatea noastră când va moșteni și ea ceva? »Unde ne sunt filantropii?« mă întreb cu poetul Vlăduț.

În genere însă, singurul și cel mai logic drum, e cel stabilit în »planul de acțiune«. Se vor da înainte, câte două burse anual și dacă acești bursieri nu vor face ca antecesorii, cu ajutorul lui Dumnezeu și călăuziți de răbdare, ne vom trezi într'o bună zi — aproape pe nesimțite — cu mult așteptată trupă. Până atunci însă, toată munca aceasta pregătitoare va avea și ea un bogat conținut etic-național, dacă din nenorocire el nu poate fi deocamdată pur artistic. Și — poate greșesc — dar eu susțin, că noi, pentru moment, avem la ordinea zilei probleme grave, și de o însemnătate cardinală pentru viața noastră etnică cari își așteaptă pro primo, necondiționata rezolvire. E lupta pentru școală, pentru drepturile noastre naționale, este desrobirea noastră economică — și ar fi o fericire, cu alături de dobândirea lor, zi cu zi, an cu an, să preparăm terenul pentru teatrul de mâne-poimâne, printr'o organizare sistematică a mișcării diletantiste existente,

prin ridicarea de scene în toate orașele și chiar comunele noastre mai mari, prin înjgheburile de reuniuni dramatice, prin crearea unui repertor sănătos, care să fie — vorba lui Eminescu — »curat ca litera Evangheliei«. Și oare această muncă, nu este binefăcătoare, nu este ea un izvor de bine și frumos, nu este ea o întărire culturală-națională?

Dar o vorbă, cât o sută! Tovărășia noastră teatrală e o societate cărmuită de acest onorabil comitet, care se găsește aici în fața noastră. Oricare membru al acestei societăți are dreptul și chiar datoria de a contribui la înaintarea ei. Și dacă vreunul din acești stimați membrii, va veni cu un plan bun și motivat, care va dovedi că înființarea trupei este posibilă în cutare timp, comitetul va fi cel dintâiu care va trebui să accepte această rețetă. Însă să nu se uite, că teoria e una și practica alta și că sunt atâția factori, de cari trebuie să se țină seama la înjgheburile unei opere, menite să crească un popor spre artă și prin artă. Căci prima problemă a unui teatru trebuie să fie aceasta și la noi, nu poate fi alta. După 11 ani de direcție teatrală, iată ce ne spune Goethe: »Das Theater ist eines der Geschäfte, die am wenigsten planmäßig behandelt werden können. Man hängt durchaus von Zeit und Zeitgenossen in jedem Augenblicke ab. Was der Autor schreiben, der Schauspieler spielen das Publikum hören und sehen will, das ist es, was die Direktionen tyrannisiert und wovon ihnen kein eigener Wille übrig bleibt«.

Ce să zicem deci, noi? Noi cei lipsiți de toate mijloacele concrete ale meșteșugului teatral, noi săracii și năcăjiți cari luptăm pentru limbă și școală și libertate?

Problema este mult mai complicată și răspunderea conducătorilor mult mai mare, decât să părăsim cărarușa înțeleaptă, fie chiar mai tardivă — ce sunt în viața unui popor 10—15 ani? — și să ne aventurăm la »experiențe« cu bănișorii adunați cu atât amar. Altmintrelea vom putea avea în curând o trupă care să »debuteze« în fața unui public avid de ghidușii (mai încoalea și de obscenități: »l'appetit vien en mangeant!«) bună-oară afișând repertoriul »nostim«: »Fetele din »Popa Nan«, »Chicitoarea 'n cafea«, »Hapuri miraculoase«, »Mache Somnambulul«, »Răpirea din »Popa Tatu«, »Amor & Comp« etc.... iar prin grădinile de vară, pe cari le-ar deschide grabnic jidanii, protectorii buni ai tuturor »artelor« ne-ar fi dat s'auzim »opere« ca »Mița Tirbușon«, introdu-se și la noi senzualismul morbid și destrăbălarea ce se seamănă din abundență prin sutele de teatre-negoț ale atâtor orașe »civilizate«. Voi fi naiv poate când cred, că n'a bătut încă ceasul acestei »primeriri«, că n'avem nevoie nici de așa artă, nici de așa cultură.

Și acuma să mă iertați, doamnelor și domnilor, de a vă fi angajat paciența pentru atâta vreme. Am ținut să mi spun părerile, bune, rele, așa cum mi-le-am putut forma în calitatea mea de om tânăr și cu puțină experiență, însă călăuzit de gândul bun și sincer, de a sluji societatea, al cărei stipendist sunt. N'am nici intenția, nici pretenția de a dăscăli, ori de a înjură curente. Aceasta rămâne în sarcina factorilor chieși. Din parte-mi sunt satisfăcut, dacă mi-a fost dat a vă întreține cu folos această oră, simțindu-mă în același timp îndatorat, a vă exprima mulțumirile mele pentru atenția binevoitoare ce mi-ați acordat.

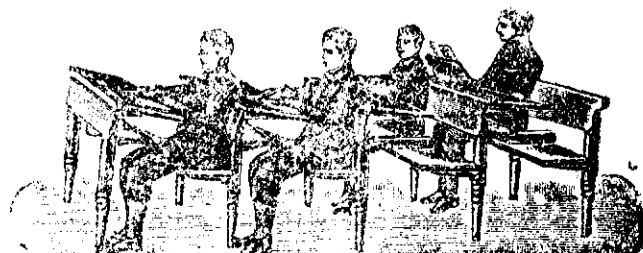
Din străinătate.

Experimentarea nollor tunuri sârbești. August. — La 22 s'a făcut în câmpul de tragere de lângă Belgrad, încercarea nollor tunuri Schneider sub direcțiunea șefului secțiunii artileriei dela ministrul războiului colonelul Vlaici, de față fiind principele moștenitor, miniștrii, șefii partidelor politice, generalii, toți ofițerii garnizoanei și un numeros public.

Bancă de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de biurouri
și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

NOUTĂȚI.

ARAD, 27 August n. 1908.

— **Din cauza sîntei sărbători de mîne „Adormirii Maicei Domnului” numărul viitor al ziarului nostru va apare Sămbătă, la orele obicinuite.**

— **Știri personale.** Dl Averescu, ministru român de război a sosit, pentru a vizita flota germană, în Kiel.

— **»Tribuna«** va fi reprezentată la adunarea fondului de teatru în Oravița prin redactorul nostru dl Sever Bocu.

— **Numire nouă la școala diecezană de fete.** În timpul din urmă ne-am ocupat cu deosebit interes de cauza școlii diecezane civile de fete din loc. Iar acum ne servește spre deosebită bucurie că putem anunța publicului românesc faptul îmbucurător, că Consistorul, pentru a da o instrucțiune cât mai temeinică elevelor din studiul limbii române, a numit de profesoară pentru acest studiu pe domnișoara *Hortenzia Bogdan* din Șiria, diplomată a pedagogiei superior din Budapesta.

Când anunțăm aceasta nouă instituțiune, credem că facem bun serviciu nu numai cauzei școlii, căreia vedem că Consistorul îi dă cuvenita atențiune, ci și acelor părinți cărora le-au sunat scrisese acestui ziar în timpul din urmă, că sunt datori a da fetelor lor creștere românească întâi de toate.

— **Pregătirea unui bal al comercianților români din Arad.** În timpul din urmă numărul comercianților români, stăpâni și calfe, a început a crește într'un mod îmbucurător. În anul 1905 s'a făcut prima încercare de-a-i strânge și organiza pentru o puternică manifestație culturală. Balul dat atunci a răușit într'un mod strălucit.

Acuma comercianții noștri, în număr de vre-o 30—40, au hotărât se organizeze iarăși un bal. Mișcarea lor e cu atât mai laudabilă că pornește chiar din sînul lor, fără a fi pusă la cale de intelectuali. Se dovedește astfel că ei singuri simt trebuința unei vieți sociale românești. În astfel de condiții inițiativa lor merită toată încurajarea și suntem siguri că societatea românească de aici le va da tot concursul.

Până acuma tinerii au ținut trei consfătuiri.

De-ocamdată s'a constituit un comitet provizoriu compus din dnii Cornel Burza ca președinte și Petru Bârsan secretar. Comitetul se va stabili și publică mai târziu. Ziua petrecerii va fi 2/15 Novembre a c.

Urăm bravilor negustori succes deplin!

— **Pelerini la mănăstirea din Hodoș-Bodrog.** Părintele Alexandru Nica din Almaș a trecut azi prin Arad cu 60 de credincioși ai săi, mergând la mănăstirea Hodoș-Bodrog. Pelerinii au cercetat biserica gr. or. din loc.

— **Serbările săsești din Cincul-mare.** În cursul serbărilor săsești (Vereinstage) din Cincul-mare de cari am vorbit și noi ieri au ținut adunările lor, societățile femeilor a doua zi ale medicilor, ale studenților ale societății „Sebastian Hann” pentru artă națională săsească. În aceeași zi a avut loc o mare serbare a societăților gimnastice la care au luat parte vre-o 600 de gimnastici. Seara a avut loc o reprezentație teatrală cu piesa „Dö Olden” (Die Alten) în dialect săsesc.

— **Alegeri de învățători.** Duminică în 10/23 August s'a ținut alegerea de învățător în comuna Moroda de lângă Păncota. Dintre cei 6 recurenți a intrunit majoritatea voturilor tânărul Petru Hereș din Șiria.

— În comuna Mersig azi a fost alegerea de învățător, a fost ales Ștefan Fofiu, din Totoreni cu 60 voturi din 6 recurenți.

— **Iubileu preoțesc.** Primum următoarele: În anul acesta cu ajutorul lui Dumnezeu părintele *Georgiu Trăila*, protopopul onorar, asesorul consistorial și parohul gr.-cat. din Timișoara, împlinește anul al 50-lea al preoției sale, fiind consacrat de preot în catedrala din Lugoj în 29 August st. n. 1858.

Comuna bisericească gr.-cat. din Timișoara, căreia a servit părintele Trăila acum 36 ani ca paroh, din alipire și mulțămire către dănsul, ca și către păstorul său sufletesc, a decis să serbeze jubileul de 50 ani al preoției sale cu solemnitate deosebită, Duminică în 20 Septembrie st. n. 1908. Ia care invităm cu toată onoarea publicul român.

Corespondența de tot soiul să se adreseze la vice-președintele subscris. Timișoara în 20 Iulie 1908. Cu toată stima! Alexandru Fucsek, vice-președinte. Ștefan Bovanko, secretar. Ioan Carol curator.

Ne asociem și noi cu tot dragul la sărbarea comunei bisericești gr.-cat. din Timișoara și-i aducem vrednicului păstor omagiile noastre din acest frumos prilej.

— **Jertfa Murășului.** Nagy Mihály, incredințatul firmei Haipern Miksa din Lipova, s'a dus la Murăș să se scalde. În apă l-a prins șgărciuri de inimă și s'a cufundat. Poliția din Arad a fost încunoștințată, că apa a aruncat cadavrul lui Nagy la țarm.

— **Cărți aprobate.** Înaltul ministru de culte și instr. publ. reg. ung. cu ordinul nr. 14284/1908, a aprobat Abecedarul de Dr. I. Stroia, D. Lăpădat și Iuliu Crișan, pentru a se folosi în școlile populare din patrie, cu limba de propunere română.

Cartea de citire de aceeași autori asemenea e înaintată pentru aprobare. Se pot comandă la librăria arhidiecezană în Sibiu și la autori în Sălize.

— **Moartea ducelui de Mecklemburg.** Ducele Carol Erwin de Mecklembourg-Strelitz, născut la 1888, a încetat din viață noaptea trecută la băile Saint-Martin de lângă Metz, în urma unei boli de inimă.

— **Congres internațional de educație socială și morală.** În zilele dela 25 la 29 Sept., se va ține la Londra un congres internațional de educație socială și morală. Guvernul român, a fost invitat a lua parte la acest congres. Congresul va proclama doisprezece președinți de onoare, pe miniștri de instrucțiune din diferite state între cari cei ai Angliei, Franței, Italiei, Statelor Unite, Rusiei, României, etc. Multe universități engleze și străine vor trimite delegați; de asemenea multe asociațiuni pedagogice engleze și număroase orase.

Mulți profesori eminenti din Europa au trimis rapoarte comitetului general; cităm pe profesorul Adams și Makenzie din Anglia; Adler și Peabody din America; C. Lombroso (Italia); Buisson, Boutroux și Séailles (Franța), etc.

Iată ce chestiuni se vor discuta la congres: Principiile de educație morală, țeluri, mijloace și limitele diferitelor tipuri de instituții școlare; formarea caracterului prin disciplină și împrejurări; problema instrucțiunii morale; legătura între educațiunea religioasă și cea morală; probleme speciale; instrucțiunea morală sistematică; predarea subiectelor morale speciale; problema educației morale după diferitele condițiuni de vârstă și împrejurări.

Se vor face model de instrucțiune morală în limbile engleză, franceză și germană.

Va fi și o expoziție de cărți și tablouri.

Fiecare gură de tun, cu fragere repede, a tras 22 focuri pe minută. Incercarea s'a terminat pîntr'un fir de războiu executat de întreaga baterie, trăgând 60 șrapnele în 40 secunde.

Funcționarea mecanismului și preciziunea tirului a fost cât se poate de bună, deservirea tunurilor era făcută spre deplina satisfacțiune a ofițerilor, de soldații sărbi, deși instrucțiunea lor a fost foarte scurtă.

Dela direcțiunea gimnaziului gr. or. rom. din Brașov.

Instilnțare pentru anul viitor.

Anul școlar 1908—1909 se va începe în 1 Septembrie st. v. 1908, adică în 14 Septembrie st. n. Părinții, cari doresc a-și da copiii la aceste școale, sunt poștiți a se prezentă cu fiii sau cu fiicele lor în cancelaria direcțiunilor respective în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie v., adică 14, 15 și 16 Septembrie st. n., pentru înmatriculare. — Școlarii, cari se înmatriculează pentru primadață la școalele noastre medii, vor aduce testimoniu școlar, certificat de naștere și certificat de revacinare. Testimoniul școlar de pe clasa precedentă au să-l prezinte toți școlarii, cari au absolvat clasa precedentă la școalele noastre.

Din 30 August și până în 2 Septembrie v. dela 8—12 ore a. m. se vor ține examenele private, supletorii, de diferență și de corigență. Ceice s'ar prezentă mai târziu, au să petiționeze la direcțiune, dovedind cu atestat valabil cauza întârzierii.

Toți școlarii, cari intră în prima gimnazială sau în prima reală pot fi supuși unui examen de primire conform normativelor existente. Examenul de primire se va ține în 30 August v. 1 și 2 Septembrie v.

Notă. — Școlarii, cari vin dela un institut, unde în gimnaziul superior nu au învățat limba grecească, au să fie supuși unui examen de primire din limba grecească.

Didactul în gimnaziul inferior și școala reală este de 24 coroane pe an, iar în gimnaziul superior (cl. V—VIII.) de 40 coroane pe an. — Cei înmatriculați pentru primadață mai plătesc odată pentru totdeauna o taxă de primire de 8 cor. Școlarii neromâni plătesc didactul, taxa de primire și taxa pentru fondul de penziune dublu. Taxa pentru fondul de penziune este în gimnaziul superior 10 coroane, iar în gimnaziul inferior și școala reală 6 cor., (cei scutiți de didactru plătesc 1/2 din această taxă); taxa de testimoniu și de anuar e de 3 cor., (cei scutiți de didactru plătesc numai 2 cor.); iar taxa de bibliotecă este în clasele inferioare 60 bani, în cele superioare 1 cor. (Taxa de membru la societatea de lectură a studenților este pentru clasa V și VI gimn. 1 cor. pentru cl. VII și VIII gimn. 2 cor.

Cu 1 Septembrie 1908 se introduce o taxă nouă: taxa edilă de 10 cor. în gimnaziul superior și de 6 cor. în gimnaziul inferior și în școala reală. Taxa aceasta au să o plătească înainte întreagă chiar și cei scutiți de didactru.

Didactrul se poate plăti în două rate semestrale: 1/2 la înscriere, iar jumătate la începutul semestrului II, dar celelalte taxe se plătesc de odată și întregi cu ocaziunea înscrierilor.

Școlarii, cari vor să fie scutiți de didactru, trebuie să-și înainteze petițiunile lor la mâna domnilor profesori de clasă respectivi până în 30 Septembrie st. v.

1. Indreptățiți a petiționa sunt acei școlari săraci, cari au moralitate bună și nota generală din studii foarte bine sau bine.

Cu nota suficient pot fi scutiți numai acei elevi, cari sunt din Brașov și cercetează clasa I și II gimnazială și reală.

2. La petițiune se aclude atestat de paupertate al oficiului comunal, vidmat și de parohul local.

3. Ceice vin dela alte școale au să accludă și testimoniu de clasă ult m.

Cel dintâi atelier de piatră monumentală aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa măstre de măsurătoare și pietre de almitir.

Fabricație proprie din marmură, granit, soyal, labrador etc., din pietre de marmură magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Căminul și magazina centrală: **Kolozsvár, Dézsna-u. nr. 21.** Telefon 663.

Filiale: Nagyvárad, Nagyzen, Déva și Bánffyok.

Taxa pentru adesiunea ordinară e de 12 franci, pentru membrii învătămantului public și privat 9 franci.

Programul complet și cărțile de aderare se pot cere dela secretarul congresului, 13 Buckingham street. Strand Londra.

— **Nenorocire la zidirea unui palat.** O mare nenorocire s'a întâmplat în Budapesta la zidirea unui palat cu trei etaje. În interiorul binaliei erau făcute patru schele și cea mai deasupra pe care se aflau șapte muncitori, s'a surpat, sub greutatea materialului încărcat pe ea, smulgând în cădere stâlpi, grinzi de fier, scânduri, cărămizi ș. a. De sub dărîmături se auzeau țipetele groaznice ale bieților muncitori. Membrii societății de salvare și pompierii au venit în grabă la fața locului și abia cu mari greutăți au putut scoate de sub dărîmături pe cinci muncitori greu răniți și răniți mai ușor. Dintre cei greu răniți doi sunt în agonie.

— **Cutremur de pământ.** Din Kecskemét s'a anunțat că ieri la orele 8 și 10 m. s'a simțit un cutremur de pământ care a durat 6—8 secunde. Obiectele de pe pereți s'au mișcat dela loc. Aparatele seismologice din Budapesta au arătat devieri neînsemnate. Cutremurul a stârnit mare spaimă între locuitori.

— **Cea mai mare stație telegrafică.** La Emden (Hanovra, Prusia, la gura Emsului, deci la Marea Nordului) e cea mai mare stație telegrafică din lume, după cea din Londra.

În 1860 a pus Agenția Reuter cablul dintre Emden și Londra; acum însă sunt 20 de cabluri dela acest port către Anglia, 2 către America, altele de-a dreptul până în Africa sud-vestică germană, Australia (Celebes) și Asia, iar unul care să-l lege cu Africa răsăriteană se lucrează acum. Toate depeșile între Germania și Europa, precum și cele mai multe ale țărilor vecine trec pe aci.

Numai pe linia societății indo-europene, care linie trece de asemenea pe aici (trece prin Germania, Rusia, Persia și India) spre Anglia, se dau pe fiecare zi până la o mie de depeși. În totul trec în fiecare zi de lucru până la 20.000 și pe an 6 milioane. De mare folos pentru a birui acest tranzit uriaș e al doilea cablu, dela Emden pe la Horta spre America de miazănoapte.

Deoarece la Horta se află o baterie, al cărui curent întărește automatic pe cel din cablu, nu mai e nevoie a primi acolo depeșile și a le mai telegrafia odată, așa că merg de-a dreptul dela Emden în America.

Cea mai mare dovadă de ce poate, a da această linie 1905, cu prilejul unor întreceri la șah între șase jucători din Berlin și șase din clubul de șah din New-York (Manhattan Chess club). Măcar că răspunsul la mișcările făcute de cei șase jucători din Berlin sosea în trei minute și deși jocul a ținut opt zile, câte opt ceasuri pe zi în tot timpul nu s'a făcut nici o greșală.

Tot prin acest cablu observatorul astronomic din Hamburg telegrafiază în fiecare zi, timpul Greenwichului ceasul din portul Horta, cu aproximație de $\frac{1}{10}$ de secundă.

Tot la Emden se află un aparat prin ajutorul cărui armatorii din acest port primesc știri dela vasul far de lângă Borkum, despre toate vasele cari intră în Ems. Se află aci și o instalație, care face cu puțință să se citească orice știre ce sosește la Norddeich prin telegrafia fără sârmă.

— **Nenorocire în minele din America.** Din Mac Alester — din America, — s'a vestește, că în minele de cărbuni din Highly Willey s'a iscat foc. Douăzeci și cinci de mineri stăini sunt cu totul închiși de lume și nu este speranță că vor scăpa.

— **Mulțămite.** Cu ocaziunea dărei de seamă, întâmplată în Cuvin, la 6/19 August a. c. Mag. Sa, iubitul nostru deputat dietal, dnul Vasile Goldiș, secretar consistorial, pătruns de adevărul »Lumină din lumină« a făcut tineretului nostru un prea frumos dar de 50 exemplare de dărite cărți din »Biblioteca populară a Asociațiunii«. În numele acestei tinerimi rog pe Mag. Voastră să primească sincerile noastre mulțămite. Cuvin la 14/27 August 1908. — Cu distincă stimă; Dimitrie Popoviciu, învățător-director rom. ort.

Inscrierea la școală. Aducem la cunoștință vilpărinț și pe aceasta cale, că înscrierile elevilor la școlile noastre parohiale se încep Marți în 1 și se vor termina Sâmbătă în 5 Septembrie st. n. — La înscriere se vor prezenta elevii sub conducerea părinților și vor solvi: ca famulațiune 1 cor. și pentru fondul regnicolar 30 fil., de fiecare elev. Pentru școlarii cari nu aparțin parohiei se mai solvește și didactru în sumă anuală de 4 cor. Inscriverile pentru toate școlile parohiale se fac la școala centrală din curtea bisericii. Iosif Moldovan, director școlar.

— **Aviz!** Abonenții cari au primit cartea »Iobăgia« de Ioan Russu-Șirianu și n'au trimis încă prețul ei sunt rugați prin aceasta a trimite suma de 3 cor. 30 fileri.

x Sticlărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux de argint de china se pot procura pe lângă prețuri fixe și de încredere la firma lui Müller Somlya, Kolozsvár Kossuth Lajos utca 4 sz., care e furnizorul mai multor institute, întreprinderi și corporațiuni. Candelabre de bronz, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă clăă late 72 cr. *Vă rugăm să fiți atenți la firmă.*

— Prin efectul miraculos al cremei »Aranka de Mintsek«, orice damă se face frumoasă ca 'n basme. Prețul unui borcan 1 coroană, borcan mai mare în co loare roză 2 coroane. Săpun »Aranka« 70 fileri apă de spălat »Aranka« 1 cor., pudră »Aranka« 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr »Aranka«. 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îi încărunțește părul să folosească regenera torul de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabrica torul: laboratorul chimic Mintsek Géza. Kecskemét.

Concert, petreceri.

Serate de ale meserieșilor din Sibiu. Cu tot năduful verii, »Reuniunea sodalilor români din Sibiu«, stăruit are în toate, la 30 Iulie și-a ținut a 7-a ședință literară (a 3-a festivă) din a. c. În absența prezidentului Victor Tordășianu, ședința a fost condusă de vice-prezidentul George Poponea. În discursul de deschidere al ședinței, dl vice-prezident se rapoartă la faptul trist al încetării din viață al vrednicului măestru cismar N. Domnariu, carele purtând deosebit interes pentru trebile Reuniunii și fiind unul din cei mai vechi membri ai ei, Reuniunea din acest trist incident a arborat steagul cernit pe case mai departe prin o anume deputațiune, în frunte cu prezidentul, a asistat la actul înmormântării, ear corul funebral al nostru a executat cântările ocazionale. Numele harnicului măestru și al bunului creștin Domnariu; de sub a cărui mână au eșit numeroși buni învățăcei și soldați cismari, s'a eternizat în anele Reuniunii și prin anumite sume dăruite de cunoșcuți la fondul văduvelor și orfanilor meserieșilor nostri. După toate acestea dl Poponea ne pune în vedere, că »Clubul român din Viena« de sub protectoratul generalului A. Lupu, în semn de recunoștință pentru vredniciile prezidentului nostru Tordășian și drept încurajare pentru continuarea lucrărilor folositoare, în adunarea generală din 4 Iulie n. c. la proclamat »membru onorar« al său.

Această distincție o considerăm nu numai ca o răsplătă a muncii desinteresate și cinstite pentru prezidentul nostru, ci și ca o podoabă a Reuniunii noastre. Drept aceea cuvine-să, zice dl Poponea, ca și noi să luăm partea la această bucurie a lui și să i dorim ca părtaş să se facă încă mulți ani de stima ce i-o păstrează acei ce știu prețui pe cei muncitori.

De încheiere dl Poponea bineventează cele preste 120 persoane prezente și declară ședința deschisă.

Dl S. Duca, notarul Reuniunii, cetește sumarele ședințelor administrative, după cari vice prezid. Poponea cetește bogatul istoric al »Reuniunii pelarilor din Porcești«, înființată la 1808, care e ascultat cu viu interes. Acest istoric merită se fie publicat în întregime. Un tiner distins, dar modest elev al conservatorului din Viena, ne-a predat o strofă a unei poezii de Coșbuc mai întâi așa după cum o declamează un debutant serios, apoi cum ar preda-o unul comic, altul tragic, etc. etc. Vii apiauze au coperit preiațiunile tinerului, care nu voește se fie numit. Ne-a cântat apoi sod. Icătuș. P. Munthiu mai multe doine dar ne-a încântat și cu fluerul. Gramof. nul zidarului I. Moldovan și-a produs și el efectul dorit, după care a urmat măestrul compactor. P. Ilieș cu bucăți alese din oameni »Re-

gule practice de bunăcuviință între oameni« de Marin F. Livescu, intitulată »Nu se cuvine«, cefite la înțeles.

Aceste reguli ar fi bine să se cunoască în cercuri cât mai largi. Micul Traian Moga cu violina, ear tinerul I. Țințiu, cu cântece potrivite au ținut să ne distreze. A plăcut mult mititica Vasilica Niculescu cu o declamație predată în trei limbi. Bun a fost și G. Coleșianu cu o poezioară predată cu destul simț.

Impărțite 12 broșurele între participanți și dl Poponea mulțumind publicului debutanților, învitată la ședința din 27 August n. c. »Călătorul«.

Tinerimea română din Câmpeni invită la Producțiunea Teatrului ce s'a va arangia Duminecă, în 30 August st. n. 1908 în hotelul »Szilágyi« din Câmpeni. Venitul curat este destinat pentru alimentarea fondului reuniunii române de cânt și muzică din Câmpeni. Inceputul la 7 ore seara.

Sfaturi agricole.

A cultiva cai frumoși și tari. Strânge urzici cu frunze mărunte multe; uscă-le la soare, apoi le sfarmă mărunț de praț; din praful acesta pune în toată ziua o mână în nutrețul cailor.

A scuti coșurile stupilor de furnici. Să învârtești pe lângă grinzile pe cari sunt așezate coșurile stupilor bucăți din atare mreje de prins pești veche și părăsită, — nici o furnică nu va trece preste acele bucăți de mreje.

Roadă pomilor se înmulțește, dacă la finea toamnei se taie de pe pomi odraslele cele noua, — prin această manieră și acei pomi vor rodi, cari până atunci n'au adus nici un folos.

Economie.

Budapesta, 27 August 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22.22	22.24
Săcară pe Oct.	18.44	18.46
Cucuruz pe Maiu	4.10	4.12
Ovăs pe Oct.	15.94	15.96

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou		
De Tisa — — —	22 K.	40—23 K. 35 fil.
Din comitatul Albei — — —	22 >	20—23 > 15 >
De Pesta — — —	22 >	30—23 > 25 >
Bănățenesc — — —	22 >	40—23 > 35 >
De Bacica — — —	22 >	30—23 > 25 >
Săcară — — —	18 >	70—18 > 80 >
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 >	40—15 > 70 >
> de cvalitatea II.	15 >	—15 > 40 >
Ovăs de > I.	16 >	60—16 > 80 >
> > II.	16 >	20—16 > 50 >

Poșta Administrației.

Teodor Buț Boroșineu. De aici merge foaia regulat. Reclamează la posta de acolo.

Nicoară Suciu comers. Somoskesz. Am primit 14 coroane ca abonament până la finea anului 1908.

Dimitrie Manole preot Tatrang. Am primit 6 cor. ca abonament pe Qrt. III 1908.

Reuniunea de cel. și cânt. Iertof. Am primit 6 cor. ca abonament restant.

Paul Trăilescu Călăcea. Am primit 4 cor. ca abonament restant pe sem. II 1907 și semestrul I 1908.

Constantin Cherdu. Jâm. Am primit 2 cor. ca abonament pe sem. II 1908.

Stefan Tarian. Lipova. Am primit 12 cor. pe sem. II 1908.

Ilie Barbu. Bucovăț. Am primit 2 cor. pe sem. II 1908.

Redactor responsabil Constantin Savu.
Editor proprietar George Nichin.

Invenție nouă! Invenție nouă!
Moară de oțel pentru întrebuintare în economie și acasă **macină excelent** orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă **1 kilogram pe oră**, — pe lângă garanță.

Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și de trifoiu, de mână cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmblătit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparaturi de mașine.

ORADEA-MARE
(Nagyvárad Vilanytelep mellet)

Se capătă

Rachiuri

Șlivoviță curată

direct dela cazane trimisă cu prețurile cele mai moderate,
:: la firma: ::

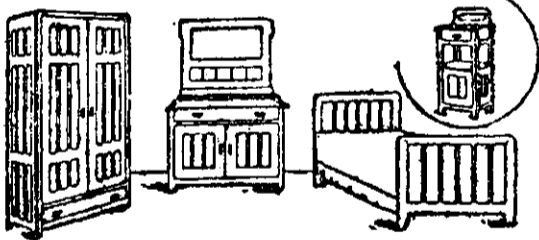
Grăciun & Voda,

LUGOJ — Banat

KARL HORED T

magazin de mobile.

Nagyszeben, Salzgasse Nr. 33.

Magazin de dulapuri, mese, scaune, scaune de copii, paturi, divane credențe, paturi de bucatărie, spălător și tot felul de mese, scaune din lemn încovoiat, scaune cu leagăn foteluri de birou, taluret cu șurup, mese de ceai ș. a. Sunt totdeauna în depozit.

Schwalb Kálmán și soț.

fabrică de metale, de clauze, sornice de turn și de

lanțuri

patentate.

BUDAPESTA
VII. Strada Dembinszky 32.

Se fabrică lanțuri patentate, din aramă tare presate prin ce posed o capacitate irezistibilă; precum și lanțuri îmbrăcate în aramă roșie pentru decorat mobile, în toate formele. Fabricație de prima calitate și unică. Catalog ilustrat la dorință gratuit și franco.

Dipl. de onoare Lovrin 1902.

SZUBOTHA SÁNDOR

Medalia de aur Timișoara 1891.

pregătitor de odăjdii și adjuturi bisericești.

Intemeiat la 1883 Telefon pentru comit. și oraș 498.
Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

în colțul străzii Lonovics și Jenő főherceg vis-à-vis de hotelul «Hungaria».

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preoțimeii cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru biserici capele, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci
statue sau altfel de adjuturi bisericești

tot astfel marele său asortiment pentru materiale necesare la formarea ajustărilor bisericești.

Pentru liferările mele las răspunderea

Servesc bucuros cu catalog ilustrat.

APĂ MINERALĂ PHOENIX

DIN BUZIÁS

ÎN PRIVINȚA EFECTULUI **PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ**
INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic.
Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.
Intrebuintată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și inisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratuit administrația izvorului:
Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.
Depozit general: STAUDT MIKLOS, Arad, Boross-Béni tér 22. Telefon Nr. 654.
Se poate căpăta la toate prăvăliile de coloniale.

Reclama e sufletul comerțului.

Szeszák F. és Fia

fabrică de trăsuri aranjate cu electricitate
Kolozsvár, Malom-u. 12.

Mare magazin de trăsuri, care îndestulește — ori-ce pretenții; atelier de reparare. —

Fabrică de calese asortată cu toate mașinile moderne tehnice.

În Cluj și jur e unica fabrică, în care se pregătește fiecare parte a trăsurei: fabricăm roate, facem lucrări de fierar, pielar și de lustruit sub conducerea mea personală, cu prețurile cele mai moderate. — Ținta noastră principală e: lucrare bună și solidă, dar ieftină. — Serviciu prompt. — Răspundem imediat comandelor din provincie. — Recomandăm diversele părți de trăsură, cari se vând; așa numitele „mântuitoare de norolu” cu șezutul închis bine

Fondat în 1870. — Prețurent gratis.

Vind 120 bucăți de puști eftine, carabine

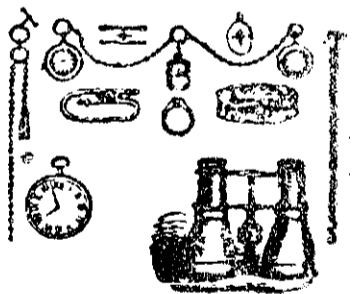
sistem WERNDL cu încărcarea în partea posterioară. — Sunt foarte potrivite pentru pândari, pădurari și jitari și le vind cu prețuri foarte avantajoase. Cu stimă:

Müller Ferencz, puskaműves
A R A D, Boczkó utca numărul 10.

MACHA.

ciasornicar mechanic și cronometric.
NAGY-BECSKEREK

Recomandă on. public marele lui atelier de reparat ceasornice aranjat corespunzător cerințele lor timpului modern, ține în depozit tot felul de ciasornice de buzunar, pendule și ciasornice cu alarmă (deșteptător), cu prețurile cele mai moderate și pe lângă garanție.

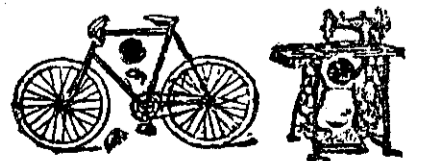
Nicolae Nikelsz

mecanic.

Chichinda-mare

Mare magazin de mașini de cusut și biciclete, precum și toffel de părți constitutive, fabricația cea mai excelentă și de-o calitate eminentă.

Efectuește tot felul de reparaturi la mașini de cusut, biciclete și gramofone

pe lângă prețurile cele mai favorabile și chizășie. Condiții favorabile pentru plățire în rate lunare ori săptămânale.

Asigurați contra focului: case, bucate, mobile, vestminte, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCE. GENERALE DE A-SIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA”

primesc oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le ofertesce pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. In ramul vieții: capitale on termin fier, rente, vestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru factori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment in ziua morții întâmpinate;
2. In ramul fecului: clădiri de tot felul, mobile mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine reciviate ș. a prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucurus ovés, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeș nutreturi, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai in fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA” in Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grindinei: cucurusul grâu, secară, ovézul și toată economia

In tipografia diecezană din Arad str. Batthyányi Nr. 2.

au apărut și se află de vânzare atât in numita tipografie cât și la:

Librăria arhidiecezană Sibiu.
Librăria I. Ciurcu Brașov.
Librăria Nemes Kálmán. Lugos (Lugoj).

Librăria A. Mureșan Brașov.
Librăria diecezană Caransebeș.

următoarele compozițiuni muzicale:

Cântări bisericești pentru slujbe ocazionale din Moltvelnic (Evholgiu) ș. a., aranjate pe note de Trifon Lugojan, prof. de muzică și cântare. — Prețul 8 cor.

De ducă... Cor bărbătesc pe motiv popular de Trifon Lugojan. — Prețul 1 coroană

Negruta cor mixt cu soli de Ioan Vidu. — Prețul 1:50.

Coasa Melodie populară. Prelucrare și arm. de I. Vidu. — 1 cor.

Logojana pentru o voce și pian de Ioan Vidu. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Preste deal... Cor mixt cu soli compus pe motive din muzica populară română de Ioan Vidu. Prețul 1 coroană 50 filei.

Sárga János

:: argintar și pregătitori de obiecte artistice ::

Kolozsvárt Mátyás király-tér 12—13.

Telefon nr. 354. Telefon nr. 354.

Mari deposit in obiecte de biserică, obiecte de argint ciasornice. Bijuteni specialități engleze și franceze ș. a.

Plătire în rate favorabile.

Catalog ilustrat de prețuri gratuit și porto francó.

In atențiunea părinților!!

Tot felulul de trăsuri pentru copii

dela cea mai simplă până la cea mai înfrumșetată se pot procura dela mine : cu prețuri favorabile. :

Trimit preț-curent gratuit și scutit de debitul postal, tuturora, cari se vor provoca la ziarul acesta.

Oberth Vilmos

comersant de ferărie și magazin de mașini de economie.

MEDIAȘ (MEDGYES).

Nu e permis să lipsească din nici o familie „GRAMOFONUL”,

care înveselește toată casa. Isvorul cel mai eștin de al procură e la marele comerciant de mașini de vorbit pentru Ungaria și România

Toth József

SZEGED, Könyök utca 3 szám.

Se vinde cu condiții de plătire în rate. Pe lângă garanție.

Au sosit înregistrări noi românești, cântări și muzică cu forță naturală.

— Prețul curent se trimite gratuit. —

Se caută contra vânzători!

Correspondența se face in limba maghiară, germană și franceză.

Cu stință: TOTH JÓZSEF.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacia : : Debreczen : : Arany egyszaru.

Hajdusági Bajuszpedrő.

Vedjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ dacă întrebunțezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte iute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin postă se trimite numai 3 borcane cu 2:15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT PENTRU VOPSIREA PARULUI

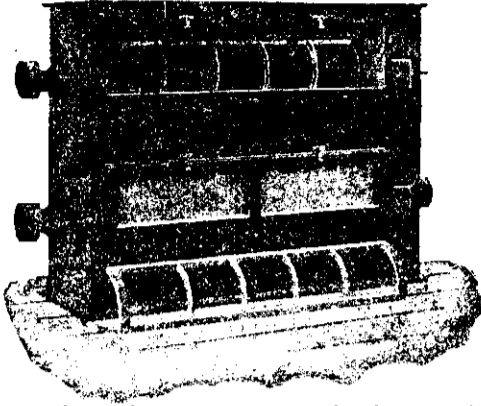
in culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

FRANZ WINGLER

FABRICĂ DE MAȘINI ȘI CONSTRUCȚII DE MORI
— **Becicherecul - mare (Nagybecskerek)** —

construește orice fel de mașini agricole, vânturători, mașini de mestecat făină, suluri, site numite:

„VICTORIA“ cele mai simple site ale prezentului cari se deosebesc prin faptul că sunt ieftine, ocupă loc puțin, reclamă forțe puțin, sunt de o mare productivitate, pregătesc făini curate sau amestecate, reclamă puțină mă-

tase, funcționează fără izbituri și se pot întrebuința mai cu seamă la măcinatul automatic, neted și dela orice înălțime.

Doritorii vor primi certificate și preț-curenturi. Corespondența în limba ungurească și nemțească.

Domnul

Szanád, 24 Maiu 1908.

WINGLER FERENCZ, fabricant
Becicherecul-mare.

Moara mea montată cu sitele brevete „Victoria” corespunde tuturor cerințelor morăritului modern. Sitele ocupă loc puțin, reclama forțe mici, sunt de-o mare productivitate, sitele corespund tuturor cerințelor, sunt frumoase și curate.

Oriunde voi găsi prilejul voi recomanda sitele fabricate de dv. ca fiind achiziția cea mai modernă a tehnicei moderne.

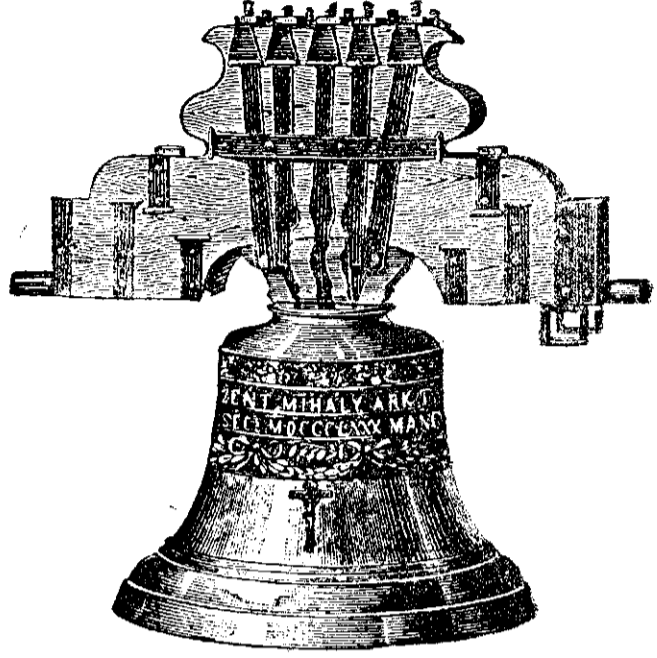
Cu deosebită stimă:

Kalmár Gyula.

MICHAIL MANCHEN

vărsătoriu de campane (clopote)
de construcția cea mai nouă cu sul sucitor
în Sighișoara (Schässburg-Szegesvár)

:: : PIATA DE SUS NR. 168. :: :

Firma aceasta există dela anul 1822 și s-a bucură de un renume bun; și recomandă deci tuturor comensilor bisericăști pentru

a lifera și repara clopote

de toată mărimea cu coroane de stejar ori fer legat, fete și șarpe de clopote din fer bătut pentru unul sau mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comanda se face și în deștăruș. După mai mult sunt totdeauna gata. — — — Solvirea prețului să primește și în rate.

VÉBER JÁNOS K.

tinichigiu specialist, proprietarul mai multor brevete.

Szatmár, Strada Szirmai Nr. 1.

Cea mai de căpetenie condiție pentru păstrarea sănătății e apa fără baccili.

Străcurătoarea de apă

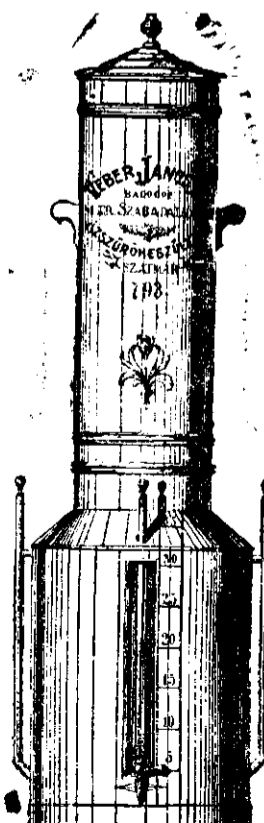
„Wéber“ e un aparat de strecurat apa curgătoare, precum și apa de fântână, făcându-o curată ca cristalul, așa că și în cea mai nepretențioasă căsnicie se poate bea apă bună, plăcută. Aparatul de strecurat se manuează ușor și e experimentat doctoricește. E un obiect de mare folos în căsnicie și fiind ieftin, deja și până azi e foarte răspândit. Indesebi e de recomandat pe seama ospătărilor, cafenelelor, școalelor și institutelor.

Prețul aparatului:

cu volum de 15 litrii . . .	20	cor.
„ „ „ 25 „ . . .	24	„
„ „ „ 35 „ . . .	28	„

de proporții mai mari prețuri deosebite. La comanda din provincie 3 cor. cheltuiată de împachetare. Totodată aduc la cunoștința or. public că **fac și repar stropitoare de vie.**

Părți constitutive se capătă de-aseamenea.

Atențiune!

Dacă aveți atențiunea a cumpăra **rolete pentru ferestre**

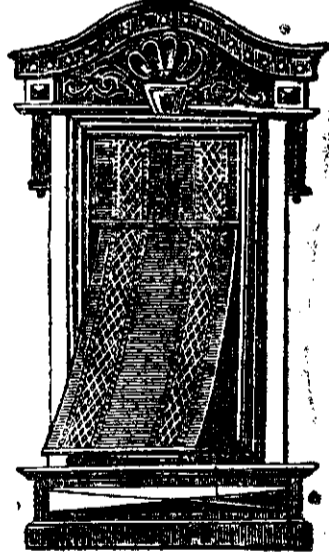
atunci cereți modele și preț curent, care se va trimite porto-franco.

Când veți cere acestea, vă rugăm să dați lățimea și înălțimea ferestrei și totodată să spuneți dacă roleta trebuie să fie de scândură de pânză sau stofă. Cu stimă:

NETTEL L.

fabrică de rolete.

PÉCS, Indoház utca 23.

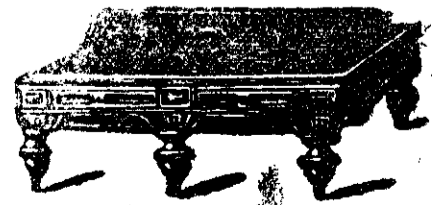
Joan P. Popidan,

măsar de edificii, mobile și billiarde în Sibiu.

Se recomandă în atențiunea onor. public din loc și din provincie. Face tot felul de edificii și mobile de școlă, prăvăli și biurouri, montează cafenele și restaurante.

Mai ales atrag atenția or. proprietari de cafenele și

și restaurante asupra atelierului meu de billiarde, unde le săvârșesc pe lângă prețurile cele mai moderate și garanție.

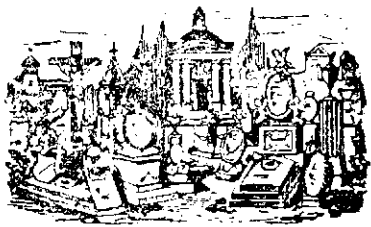
JOSEF ROUBISCHEK, sculptor. NAGYSZEBEN, BURGERGASSE NR. 36.

Cel mai mare și mai frumos atelier din Transilvania.

ÎȘI RECOMANDA :

Monumentele 300 de bucăți și pietrele de mormânt
din piatră compactă de nisip dela 10 până la 200 cor.

Din diferite specii de marmoră, dela 60 până la 500 coroane.

Asemenea din granit sur-albastru de Silezia, granit negru închis de Svedia, de Syenit de Saxonia și Bohemia și Labrador de Norvegia dela 180 până la 1800 cor. bucata.

Executări curate și prețuri moderate.
In depozit pietre cisălate prima calitate în toate dimensiunile.

Schuller Gașpar, neguțator de bu- toaie și de doage

PÉCS

E mai presus de orice concurență prin magazinul său bine asortat potrivit cerințelor timpului. Face din materialul cel mai bun

butoaie de vin
de bere și de spirt,
putini și căzi
cu prețul cel mai favorabil.
Depozit permanent in bu-
toaie gata.

La chemare se duce ori-
unde.

Gunoiiul uscat de porc

e cel mai bun și mai ieftin gunoii.

Pe fermele de școală ale statului la vii și la economia pământului s'a dovedit de bun. In nenumărate moșii mari a oatațezulavut rejrabile.

Servește bucuros cu lămuriri, oferte de prețuri și scrisori de mulțumită.

Fabrica de uscat gunoii din Budapesta-Köbánya. — Budapest-Köbányai trágyaszáritó-gyár.

Budapesta, cercul IX., str. Ūlői nr. 21.

Preturi fixe.

Prăvălie nouă.

Despărțământ de postă separat.

Involuntar

== se oprește publicul și se uită mirat la noua prăvălie ==

magazinul de ghetete Kobrak

și a vitrină în care sunt

=== cele mai frumoase ghetete ===

de bărbați, dame și copii, cari se vind cu prețuri strict fixe

Comandele din provincie se îndeplinesc cu punctualitate.

Lányi Marczell

Magazin de ghetete Kobrak — Arad — Str. Atzél Péter 1.

Prăvălie nouă.

Prăvălie nouă.

Comandele după măsură.

Prăvălie nouă!

Telefon Nr. 429.